

УДК [81'27:316.77]:004.77

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/74-1-37>

Олена ІЛЬЄНКО,

orcid.org/0000-0002-6353-9332

доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри іноземної філології та перекладу

Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова
(Харків, Україна) lenailiyenko@yahoo.com

Тетяна МИХАЙЛОВА,

orcid.org/0000-0001-6110-6405

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іноземної філології та перекладу

Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова
(Харків, Україна) tet.milh@ukr.net

Людмила ШУМЕЙКО,

orcid.org/0000-0003-2410-3867

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземної філології та перекладу

Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова
(Харків, Україна) ludmyla.shumeiko@gmail.com

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ЗМІНИ В СУЧАСНІЙ КОМУНІКАТИВНІЙ СИТУАЦІЇ

Статтю присвячено розгляду сучасної комунікативної ситуації, аналізу змін, які відбуваються у структурі комунікативної ситуації за сучасних умов, що позначені бурхливим розвитком інформаційних технологій і появою штучного інтелекту. Подано характеристику комунікативної ситуації, роз'яснено причини та особливості розширення комунікативних можливостей у сучасному світі, характеристику відправників та одержувачів інформаційних повідомлень.

Установлено, що за сучасних умов спілкування набуває нових форм за допомогою комп'ютерних технологій (соціальні мережі Facebook, LinkedIn, месенджери тощо), яке характеризується розподіленням учасників спілкування у часі й просторі, надає можливість багатосторонньої комунікації, тобто полілогу, розширюючи їхні комунікативні можливості. З появою штучного інтелекту (ШІ) розширилися технологічні можливості та умови спілкування. Значно змінилися складники комунікації, оскільки вона все більше стає опосередкованою, зміст інформаційних повідомлень стає більш прагматичним. Змінюються канали зв'язку, з'являються нові коди.

Схарактеризовано особливості і функції відправника інформації як елемента комунікативної ситуації. Відправником інформації стає не тільки людина, але й машина, спеціально запрограмовані комп'ютерні програми (боти), здатні ініціювати та підтримувати спілкування з іншими особами чи ботами, імітуючи людину на основі досвіду спілкування.

Підтверджено важливість популярних офіційних чат-ботів у різних галузях соціального життя під час публічних кризових ситуацій. Відзначено не тільки позитивну роль ботів в інформуванні населення щодо безпеки, здоров'я, допомоги, але й негативне значення: якщо комунікацію побудовано неправильно, вона може стати тригером та рушієм кризи. Підтверджено неможливість штучного інтелекту дотримуватися етосу, урахувати емоційний стан відправника, культурний і соціальний контекст, що впливають на спосіб і повноту передавання повідомлення.

Отже, сучасні технології все наполегливіше розвиваються в напрямку пристосування штучного інтелекту до умов людського спілкування. Завдяки здатності штучного інтелекту постійно вчитися й удосконалюватися наближається той час, коли чат-боти стануть для сучасної людини не просто високоінтелектуальним, а й емпатичним співрозмовником. Нові можливості комунікації і спілкування нададуть величезний матеріал і зумовлять перспективи подальшого наукового дослідження процесів комунікації.

Ключові слова: спілкування, комунікативна ситуація, інтернет-середовище, штучний інтелект, чат-бот.

Olena ILYENKO,

orcid.org/0000-0002-6353-9332

*Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Foreign Philology and Translation
O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv
(Kharkiv, Ukraine) lenailyenko@yahoo.com*

Tetiana MYKHAILOVA,

orcid.org/0000-0001-6110-6405

*Associate Professor at the Department of Foreign Philology and Translation
O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv
(Kharkiv, Ukraine) tet.mikh@ukr.net*

Lyudmyla SHUMEIKO,

orcid.org/0000-0003-2410-3867

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Philology and Translation
O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv
(Kharkiv, Ukraine) ludmyla.shumeiko@gmail.com*

STRUCTURAL AND SEMANTICAL CHANGES IN MODERN COMMUNICATIVE SITUATION

The article focuses on consideration of the modern communicative situation, the analysis of the changes occurring in the structure of the communicative situation under modern conditions, which are marked by a rapid development of information technologies and the emergence of artificial intelligence. A brief description of the communication situation is given, the reasons and features of the expansion of communication opportunities in the modern world are explained as well as the characteristics of the senders and recipients of information messages and their pragmatic goals.

It is argued that under modern conditions, communication acquires new forms with the help of computer technologies (social networks like Facebook, LinkedIn, messengers), which are characterized by a separation of communication participants in time and space providing an opportunity for multilateral communication, i.e. polylogue, expanding their communication capabilities.

The emergence of artificial intelligence (AI) has expanded technological capabilities and communication conditions of communication. The components of communication have changed significantly: communication is becoming increasingly mediated, the content of messages is becoming more pragmatic. Communication channels change, new codes appear.

The features and functions of the sender of information as an element of the communicative situation are characterized. In the modern communicative situation, the sender of information is not only a person, but also a machine, specially programmed computer programs (bots) capable of initiating and maintaining communication with other people or bots, imitating a person based on the communication experience. Researchers note not only the positive role of bots in informing the population about safety, health, and assistance, but also the negative value: if communication is constructed in correctly, it can become a trigger and driver of a crisis.

The impossibility of artificial intelligence to adhere to the ethos, to take in to account the emotional state of the sender, the cultural and social context, which affect the method and completeness of the message transmission, has been confirmed.

Generally, modern technologies are increasingly and persistently developing in the direction of adapting artificial intelligence to the conditions of human communication. Due to the ability of artificial intelligence to constantly improve, the time is approaching when chatbots will become not just a highly intelligent, but also an empathetic interlocutor for modern humans. New possibilities of communication and intercommunication will provide significant material for study and determine the prospects for further scientific research of the communication processes.

Key words: *communication, communicative situation, Internet environment, artificial intelligence, chatbot.*

Постановка проблеми. Комунікативні процеси все більше охоплюють глобальне суспільство загалом й окрему особистість зокрема, тому поняття комунікації нині стає все більш актуальним. Теорія комунікації і процесів її здійснення розроблена науковцями багатьох галузей знань (див., наприклад, (Beniger, 1990), але швидкі інформаційно-комунікативні трансформації сучасного світу зумовлю-

ють нові питання, які потребують свого вирішення. На часі розв'язання проблем, пов'язаних з особливостями комунікації в соціальних мережах, структурно-семантичними змінами в сучасній комунікативній ситуації, застосуванням штучного інтелекту, функціонуванням чат-ботів тощо.

Аналіз досліджень. Базові поняття теорії комунікації викладені в працях таких філософів

і лінгвістів, як Платон, Аристотель, М. Гайдеггер, Ю. Габермас, П. Рікер, Е. Левінас, М. Холідей, Дж. Остін, Дж. Сьорль, Г. Почепцов та ін. Сучасні науковці (Ф. Бацевич, А. Краснякова, В. Ковпак, О. Марків, І. Мудра, О. Селіванова та ін.) намагаються досягнути більш конкретні питання, пов'язані з викликами сьогодення: комунікація за умов поширення інформаційних технологій, зміна каналів зв'язку в комунікативному процесі, його середовища і учасників, форм спілкування тощо.

Мета статті – проаналізувати зміни, які відбуваються в структурі комунікативної ситуації за сучасних умов, позначених бурхливим розвитком інформаційних технологій і появою штучного інтелекту.

Оскільки *об'єктом* нашого дослідження виступає комунікативна ситуація в цілому, для досягнення мети передусім ставимо такі *завдання*, серед яких – коротка характеристика комунікативної ситуації, роз'яснення причин та особливостей розширення комунікативних можливостей у сучасному світі, прагматичних цілей відправників інформаційних повідомлень, характеристику відправників та одержувачів інформаційних повідомлень.

Виклад основного матеріалу. Загальновідомо, що комунікація в широкому розумінні передбачає передання інформації, певного досвіду за допомогою різних сигналів і кодів, найдосконалішим із яких в еволюційному значенні визнано людську мову. Проте варто виділити також й інші сигнали і коди, а саме: невербальні коди та сигнали, зокрема цифрові.

Комунікативна ситуація виступає формою комунікативного процесу та має такі компоненти: умови спілкування, наявність його учасників, тобто відправника й одержувача інформації, їхні соціальні взаємовідносини, комунікативну інтенцію відправника інформації та вибір ним відповідної форми (Бацевич, 2004; Ганніченко, 2017; Мартинова, 2010).

Дослідниця О. Мартинова зазначає, що «комунікативна ситуація поєднує часові, просторові та предметні умови спілкування» (Мартинова, 2010:125). Говорячи про умови спілкування, здебільшого виділяють пряме й опосередковане спілкування. Пряме спілкування означає безпосередню взаємодію його учасників тут (в одному просторі) і зараз (в одному часі). Опосередковане спілкування має на увазі наявність посередника, яким може бути інша людина або певний канал, який в історії людської цивілізації мав і набуває різноманітних форм (архітектура, скульптура, живопис, книги, радіо, телебачення, Інтернет тощо) (Бацевич, 2004). Так само, як історичний розвиток люд-

ства був позначений переважно опосередкованим спілкуванням, так і за сучасних умов цей процес продовжується, набуваючи нових форм з допомогою комп'ютерних технологій. Слід зауважити, що нинішні умови швидкісних процесів життя, інформатизації та розповсюдження соціальних мереж усе більше підштовхують людей до опосередкованого спілкування (соціальні мережі Facebook, LinkedIn та ін., месенджери тощо), яке характеризується розподіленням учасників спілкування в часі й просторі, надає можливість багатосторонньої комунікації, тобто полілогу, розширюючи їхні комунікативні можливості. Полілог стає найпоширенішою формою сучасного спілкування. Із цим поняттям корелюють поняття «відправник» та «одержувач інформації»: найчастіше йдеться не про одного одержувача інформації, а про певну аудиторію. Також можна говорити і про множинність інформаційних каналів, які застосовуються і відправником, й одержувачем інформації.

Дослідниця О. Т. Марків вважає, що в комунікативному мережевому середовищі ми спостерігаємо асиміляцію форм мовлення (монолог-діалог-полілог); надіслані повідомлення в соціальних мережах, блогах зумовлюють мультирольову й міжособистісну визначеність відносин учасників і розвиток політематики в одній дискурсивній події. У соціальних мережах за умов полілогу комунікація взагалі не характеризується просторово-часовою вираженістю, адже будь-який пост, повідомлення, блог можуть супроводжуватися вербальними коментарями чи графічними реакціями, зробленими пізніше. Мережевий полілог як комунікативне явище часто ініціюється з допомогою маніпулятивних засобів (флейму, тролінгу, спаму тощо); він може актуалізуватися й новими зацікавленими дописувачами (Марків, 2017:38–39).

Однак варто зауважити, що полілоги в інтернет-середовищі за умови грамотного керівництва та контролю стають більш конструктивними та структурованими, запускають механізми суб'єкт-суб'єктної взаємодії, зумовлюють трансформацію комунікативних інтернет-практик (Краснякова, 2019:233).

Схарактеризуємо насамперед особливості й функції відправника інформації як елемента комунікативної ситуації. Оскільки процес комунікації починається тоді, коли один відправник (людина) вирішує повідомити якийсь факт, ідею або іншу інформацію одержувачеві (іншій людині). Надсилаючи інформацію, він обирає відповідний канал і засоби, за допомогою яких її можна передати, а також створює й кодує повідомлення таким чином,

щоб його міг зрозуміти одержувач. Сучасні ефективні відправники намагаються пристосовувати своє повідомлення до поглядів і досвіду одержувача. Інформація, яку надсилають, важлива для відправника, адже він вважає, що її можна використати для досягнення певних цілей. Тобто відправник має таку конкретну прагматичну мету, як, наприклад, поділитися нею, переконати когось або отримати відповідь. Слід зазначити, що в сучасному віртуальному просторі будь-яка людина, структура, машина може бути відправником інформації. При цьому людина й машина можуть конструювати свою власну віртуальну ідентичність, набувати нових віртуальних облич, скільки завгодно варіювати власні самопрезентації.

Отже, як бачимо, технологічні зміни сучасної цивілізації змінюють характер спілкування загалом – відправником інформації може виступати людина, яка входить у прямий контакт з іншою особою або декількома людьми за допомогою телефону чи інших телекомунікаційних засобів, у такий спосіб відбувається пряме спілкування (хоча воно розділене в просторі, але є одночасним). Відправником інформації стає також машина, спеціально запрограмовані комп'ютерні програми, так звані боти, здатні ініціювати й підтримувати спілкування з іншими особами чи ботами, імітуючи людину на основі досвіду спілкування. Нині боти виконують здебільшого функції автоматизації рутинного спілкування як відправники і як одержувачі інформації. Боти останнього покоління використовують передові багатопланові нейронні мережі. Розмовні чат-боти здатні покращувати взаємодію з користувачами і в соціальних мережах, і на ігрових платформах, вони надають інформацію, яка може допомогти споживачам приймати рішення. Розробники комп'ютерних програм для таких чат-ботів намагаються досягати персоналізації в пропозиціях певного контенту та рекомендацій у соціальних мережах. Часто метою розроблення таких ботів є бізнес-мета й формування цільової аудиторії (Ваховська, 2023; Ганніченко, 2017).

Загалом, усе більше й більше застосовують боти в різних галузях соціального життя. Дослідниці І. Мудра та О. Кухарська доводять користь ботів у ЗМІ (Мудра, 2021), а науковці В. Ковпак і К. Таточенко визначили важливість популярних офіційних чат-ботів під час публічних кризових ситуацій, а саме: під час локауту, спричиненою пандемією ковіду, та військової агресії російської федерації проти України 2022 року (Ковпак, 2022). Ідею прагматичної користі чат-ботів у кризових ситуаціях підтримує й інша вітчизняна дослідниця А. Краснякова (Краснякова, 2019).

Про амбівалентну роль соціальних мереж у кризових ситуаціях під час війни пише А. Чуприна. На думку авторки, з одного боку, за таких умов виникає потреба інформування населення з нагальних питань щодо безпеки, здоров'я, термінової допомоги та ін. Дослідниця твердить, що, з іншого боку, неправильно побудована комунікація в соціальних мережах сама по собі може стати тригером і рушієм кризи (Чуприна, 2022).

Чат-боти були розроблені для того, щоб відповідати на прості запитання, подавати інформацію у спрощеному вигляді, фактами. Вони надають обмежені відповіді, але не можуть відповісти на складні запитання, побудовані з багатьох частин, або на запитання, які вимагають прийняття рішення. Але такі «штучні співрозмовники» успішно виконують свої функції інформування, попередження, запрошення тощо і не передбачають зворотного зв'язку.

Варто зазначити, що існують і чат-боти, здатні імітувати людське спілкування за допомогою технологій штучного інтелекту і машинного навчання (AI/ML). Вони можуть надавати відповіді на запити від імені служби підтримки клієнтів. Існують також високоінтелектуальні чат-боти (Amazon Alexa зокрема), які можуть спілкуватися з людьми майже природно. Найвідомішим і найпопулярнішим нині є ChatGPT by OpenAI. Список чат-ботів на основі штучного інтелекту репрезентований, наприклад, у «Списку найкращих чат-ботів зі штучним інтелектом 2023 року», у якому коротко схарактеризовані можливості кожного з них (Асті, 2023).

Технологічно деякі чат-боти здатні перетворити текст у мовлення, автоматично розпізнавати мовлення й обробляти природну мову для того, щоб імітувати людське спілкування. Чат-боти є реалізацією штучного інтелекту (ШІ). Сьогодні технології ШІ здатні кодувати письмовий текст, усну мову, невербальні жести або різні символічні форми. ШІ здатен не лише надавати інформацію, а й імітувати реальну розмову, вітаючись із користувачем, використовуючи фрази на підтримку тощо. У роботі "Understanding Management" Richard Daft and Dorothy Marcic називають цей процес матеріальним формулюванням ідеї ("tangible formulation of the idea") (Daft Richard, 2016).

Українські дослідники вже активно звертають увагу на прикладні можливості штучного інтелекту (Ваховська, 2023; Могельницька, 2023).

Подальший стрімкий розвиток штучного інтелекту не викликає сумнівів, і це спричинило певні побоювання урядів з приводу його застосування. Європейський парламент прийняв Artificial

Intelligence Act (13.03.2024), який вводить певні обмеження щодо його застосування для зменшення ризиків, створення можливостей боротьби з дискримінацією та забезпечення прозорості (Artificial Intelligence Act, 2024). Нині сумніви з приводу спілкування зі штучним інтелектом залишаються через його нездатність образно мислити, розуміти або навіть симулювати людські емоції.

До речі, науковці справедливо розмежують поняття комунікації і спілкування. Наприклад, Ф. Бацевич твердить, що спілкування є ширшим поняттям, оскільки складається з комунікації, перцепції та інтеракції (Бацевич, 2004:27). Машина залишається засобом комунікації, а не спілкування, навіть попри те, що має у своєму арсеналі різноманітні емодзі, смайлики, гіфки тощо. Володіння такими кодами (на нашу думку, тут спрацьовує поняття *етосу*, запровадженому соціологом Максом Вебером (Вебер, 1994)), робить комунікацію більш афективною і певною мірою покращує цей процес. Важливість *етосу* підкреслено і в книзі "Confident Public Speaking" D. Sellnow. Дослідниця вважає, що, оскільки слухачам часто важко відокремити повідомлення від відправника, хороші ідеї можуть бути легко відкинуті, якщо відправник не створить *етос* через зміст, спосіб подання та структуру (Sellnow, 2005).

Під час комунікативного процесу слід урахувати емоційний стан відправника, який впливає на спосіб передавання повідомлення. Важливим також є врахування культурного й соціального контексту: культурне походження відправника і його аудиторії може впливати на стиль і зміст спілкування та, відповідно, його сприйняття. Тому, на нашу думку, необхідна адаптивність комунікативного повідомлення на основі зворотного зв'язку й контексту.

Ключові характеристики комунікації передбачають кодування повідомлення у форму, зрозумілу одержувачу, вибір відповідних каналів для зв'язку та врахування контексту для забезпечення ефективного передавання інформації. Чіткість висловлювань відправника, намір і здатність адаптуватися до аудиторії забезпечують успішне спілкування. Ключову роль відправника для досягнення прагматичних цілей спілкування в бізнес-середовищі визнають і зарубіжні фахівці (Buddy Krizan, 2010).

Одержувач інформації також є важливим складником у комунікативній ситуації. Саме від його сприйняття повідомлення залежить її успіх: чи було досягнуто прагматичну мету, чи можлива подальша комунікація. Якщо під час прямого контакту між учасниками комунікації можлива негайна зворотна реакція, то в мережевій комунікації вона, по-перше, відтермінована в часі, по-друге, може не сфор-

муватися взагалі. Ретельний аналіз одержувачем повідомлення відправника є обов'язковим для правильного розуміння змісту й отримання бажаних (прагматичних) результатів, оскільки оцінка аудиторією мовця значною мірою визначає сприйняття ними певної форми спілкування.

У процесі комунікації, особливо в процесі опосередкованої комунікації, репутація відправника важлива для забезпечення достовірності інформації й підтвердження його (чи її) заяв і висловлювань. Уміння одержувачів інформації аналізувати джерела її походження і фільтрувати її актуалізували питання медійної грамотності й критичного мислення. Як і дослідниця А. Краснякова, ми шкодуємо про те, що полілоги в інтернет-середовищі не завжди є конструктивними, оскільки в процесі інтерактивної взаємодії в Інтернет-просторі користувачі застосовують як конструктивні, так і деструктивні комунікативні практики (Краснякова, 2019). Погоджуємось і з думкою науковців, які наголошують на необхідності дотримання етичних норм під час спілкування в Інтернеті, адже «створивши нове середовище – Інтернет, у якому комп'ютери – основний інструмент комунікації, людство змушене створити в ньому й норми поведінки. У цьому середовищі, кожен, хто занурюється в кібернетичний простір, зобов'язаний дбати не лише про себе, але й про оточуючих – про людей, із якими «спілкується», про інформаційні ресурси, із яких отримує дані або інформацію або ж робить доступними власні. Тому, користуючись будь-якою свободою, слід пам'ятати, що вона обмежується свободою інших людей» (Мартинюк, 2010).

Висновки. Із появою штучного інтелекту (ШІ) розширилися технологічні можливості та умови спілкування. Відбулися значні зміни в складниках процесу комунікації: вона стає все більше опосередкованою, а зміст інформаційних повідомлень – більш прагматичним. Змінюються канали зв'язку, з'являються нові коди. В умовах перевантаження інформацією перед відправником інформації постає багато завдань, зокрема щодо ключових складників усього процесу (вибір цільової аудиторії, належне оформлення повідомлення, володіння сучасними кодами, дотримання етичних норм та ін.). У зв'язку з налагодженням ботів як інформаційних помічників у віртуальному медіапросторі сучасні технології все наполегливіше розвиваються в напрямі пристосування штучного інтелекту до умов людського спілкування. Завдяки здатності штучного інтелекту постійно вчитися й удосконалюватися наближається той час, коли чат-боти стануть для сучасної людини не просто високоінтелектуальним, а й емпатичним співроз-

мовником. Нові можливості комунікації і спілкування, що вже в найближчому майбутньому будуть пропонувати технології штучного інтелекту, нададуть величезний матеріал і зумовлять перспективи подальшого наукового дослідження процесів комунікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Асті Н., М'якін Д. 20+ найкращих чат-ботів зі штучним інтелектом 2023 року: ChatGPT та альтернативи. 2023. URL: <https://mpost.io/uk/best-ai-chatbots/> (дата звернення: 30.04.2024)
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ: Академія, 2004. 342 с.
3. Ваховська О. В. Applications of computational linguistics. Прикладні аспекти комп'ютерної лінгвістики: навч.-метод. посібник. Київ: ВЦ КНЛУ, 2023. 136 с.
4. Вебер Макс. Протестантська етика і дух капіталізму. Київ: Онови, 1994. 261 с.
5. Ганніченко Т. А. Комунікативна ситуація як форма організації процесу спілкування. *Психолого-лінгвістичні особливості педагогічного спілкування*: збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., Черкаський нац. ун-т ім. Б. Хмельницького, 13 квітня 2017 р. Черкаси : Вид-во Чабаненко Ю. А., 2017. С. 81–85.
6. Ковпак В. А. Офіційні чат-боти Telegram, Viber як засоби публічних кризових комунікацій / В. А. Ковпак, К. П. Таточенко. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Журналістика. Том 33 (72). № 5. Ч. 2. 2022. С. 211–217.
7. Краснякова А. О. Модерація полілогу як алгоритм трансформації комунікативних інтернет-практик. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія: Психологічні науки. 2019. Випуск 1. С. 228–233.
8. Марків О. Т. До питання полілогу в мережевій комунікації. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. С. 37–44. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/13505/Markiv%20O.%20T..PDF?sequence=1> (дата звернення: 30.04.2024)
9. Мартинова О. М. Особливості моделювання комунікативної ситуації засобами англійської прози. *Вісник Житомирського державного університету*. Вип. 51. Серія: Філологічні науки. 2010. С. 125–127.
10. Мартинюк В. М. Морально-етичні норми спілкування в мережевих комунікаціях. 2010. URL: https://ethics-ua.blogspot.com/p/blog-page_5317.html (дата звернення: 30.04.2024)
11. Могельницька Л. Роль лінгвістичних корпусів в обробці природної мови. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/78-1.pdf> (дата звернення: 30.04.2024)
12. Мудра І. Чат-боти як інструмент для популяризації матеріалів ЗМІ / І. Мудра, О. Кухарська. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*: журналістика. №2 (2), 2021. С. 69–75.
13. Чуприна А. Роль соціальних мереж у кризових ситуаціях в умовах війни. Ліга. Блоги. 2022. URL: <https://blog.liga.net/user/achupryna/article/45924> (дата звернення: 30.04.2024)
14. Artificial Intelligence Act: MEPs adopt landmark law / Yasmina Yakimova, Janne Ojamo. 2024. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20240308IPR19015/artificial-intelligence-act-meps-adopt-landmark-law> (дата звернення: 30.04.2024)
15. Beniger, J. R. Who Are the Most Important Theorists of Communication? *Communication Research*. 1990. Volume 17/ Issue 5. P. 698–715. URL: <https://doi.org/10.1177/009365090017005006> (дата звернення: 30.04.2024)
16. Buddy Krizan A. C., Merrier Patricia, Joice P. Logan, Schneiter Williams Karen. *Business Communication*. Cengage Learning, 2010. 736 p.
17. Daft Richard, Marcic Dorothy. *Understanding Management*. Cengage Learning, 2016. 752 p.
18. Sellnow Deanna D. *Confident Public Speaking*. Thomson. Wadsworth, 2005. 461 p.

REFERENCES

1. Asti N., Miakin D. (2023) 20+ naikrashcheykh chat-botiv zi shtuchnym intelektom 2023 roku: ChatGPT ta alternatyvy [20+ Best AI Chatbots of 2023: ChatGPT and Alternatives]. 2023. URL: <https://mpost.io/uk/best-ai-chatbots/> (data zvernennia: 30.04.2024) [in Ukrainian].
2. Batsevych F. S. (2004) Osnovy komunikatyvnoi linhvistyky [Basics of communicative linguistics]. Kyiv: Akademiia, 2004. 342 s. [in Ukrainian].
3. Vakhovska O. V. (2023) Applications of computational linguistics. Prykladni aspekty kompiuternoї linhvistyky [Applications of computational linguistics. Applied aspects of computational linguistics]: navch.-metod. posibnyk. Kyiv: VTs KNLU, 2023. 136 s. [in Ukrainian].
4. Veber Maks. (1994) Protstantska etyka i dukh kapitalizmu [Protestant ethics and the spirit of capitalism]. Kyiv: Osnovy, 1994. 261 s. [in Ukrainian].
5. Hannichenko T. A. (2017) Komunikatyvna sytuatsiia yak forma orhanizatsii protsesu spilkuvannia. Psykholoho-linhvistychni osoblyvosti pedahohichnoho spilkuvannia [Communicative situation as a form of organization of the communication process. Psychological and linguistic features of pedagogical communication: a collection of materials All-Ukrainian. science and practice Conf., Cherkasy National University named after B. Khmelnytskyi, April 13, 2017.]: zbirnyk materialiv Vseukr. nauk.-prakt. konf., Cherkaskyi nats. un-t im. B. Khmelnytskoho, 13 kvitnia 2017 r. Cherkasy : Vyd-vo Chabanenko Yu. A., 2017. S. 81–85. [in Ukrainian].
6. Kovpak V. A. (2022) Ofitsiyni chat-boty Telegram i Viber yak zasoby publichnoyi kryzovoyi komunikatsiyi [Official chat bots Telegram, Viber as means of public crisis communications] / V. A. Kovpak, K. P. Tatchenko. Vcheni zapysky

- TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Zhurnalistyka. [Scientific notes of TNU named after V. I. Vernadskyi. Series: Philology. Journalism]. Volume 33 (72). № 5. Part 2. Tom 33 (72). № 5. Ch. 2. 2022. S. 211–217. [in Ukrainian].
7. Krasniakova A. O. (2019) Moderatsiia polilohu yak alhorytm transformatsii komunikatyvnykh internet-praktyk [Polylogue moderation as an algorithm for the transformation of communicative Internet practices.]. Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Serii: Psykholohichni nauky [Scientific Bulletin of Kherson State University. Series: Psychological sciences.]. 2019. Vypusk 1. S. 228–233. [in Ukrainian].
8. Markiv O. T. (2017) Do pytannia polilohu v merezhevii komunikatsii [To the question of polylogue in network communication]. Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, 2017. S. 37–44. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/13505/Markiv%20O.%20T..PDF?sequence=1> (data zvernennia: 30.04.2024) [in Ukrainian].
9. Martynova O. M. (2010) Osoblyvosti modeliuvannia komunikatyvnoi sytuatsii zasobamy anhlo movnoi prozy [Peculiarities of modeling the communicative situation by means of English prose]. Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo universytetu. Vyp. 51. Serii: Filolohichni nauky [Bulletin of Zhytomyr State University. Vol. 51. Series: Philological sciences]. 2010. S. 125–127. [in Ukrainian].
10. Martyniuk V. M. (2010) Moralno-etychni normy spilkuvannia v merezhevnykh komunikatsiakh [Moral and ethical norms of communication in network communications]. 2010. URL: https://e-ethics-ua.blogspot.com/p/blog-page_5317.html (data zvernennia: 30.04.2024) [in Ukrainian].
11. Mohelnytska L. (2023) Rol linhvistychnykh korpusiv v obrobsi pryrodnoi movy [The role of linguistic corpora in natural language processing]. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/78-1.pdf> (data zvernennia: 30.04.2024) [in Ukrainian].
12. Mudra I. (2021) Chat-boty yak instrument dlia populiaryzatsii materialiv ZMI [Chat bots as a tool for popularizing media materials] / I. Mudra, O. Kukharska. Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»: zhurnalistyka [Bulletin of the Lviv Polytechnic National University: journalism]. № 2 (2), 2021. S. 69–75. [in Ukrainian].
13. Chupryna A. (2022) Rol sotsialnykh merezh u kryzovykh sytuatsiakh v umovakh viiny [The role of social networks in crisis situations in war conditions.]. Liha. Blohy [League. Blogs]. 2022. URL: <https://blog.liga.net/user/achupryna/article/45924> (data zvernennia: 30.04.2024) [in Ukrainian].
14. Artificial Intelligence Act: MEPs adopt landmark law (2024) / Yasmina Yakimova, Janne Ojamo. 2024. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20240308IPR19015/artificial-intelligence-act-meps-adopt-landmark-law> (data zvernennia: 30.04.2024)
15. Beniger, J. R. (1990) Who Are the Most Important Theorists of Communication? Communication Research. 1990. Volume 17. Issue 5. R. 698–715. URL: <https://doi.org/10.1177/009365090017005006> (data zvernennia: 30.04.2024)
16. Buddy Krizan A. C. (2010), Merrier Patricia, Joice P. Logan, Schneiter Williams Karen. Business Communication. Cengage Learning, 2010. 736 p.
17. Daft Richard (2016), Marcic Dorothy. Understanding Management. Cengage Learning, 2016. 752 p.
18. Sellnow Deanna D. (2005) Confident Public Speaking. Thomson / Wadsworth, 2005. 461 p.